

**Informacja dot.
uprawnień stowarzyszeń, organizacji i instytucji,
do których działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie
demoralizacji lub pomoc skazanym,
albo osób godnych zaufania do sprawowania dozoru nad skazanym
lub sprawcą przestępstwa.**

W sytuacjach przewidzianych w Kodeksie karnym (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku, Dz. U. z 1997 roku, Nr 88, poz. 553 ze zmianami; dalej jako k.k.) oraz Kodeksie karnym wykonawczym (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku, Dz. U. z 1997 roku, Nr 90, poz. 557 ze zmianami; dalej jako k.k.w.) - zob. art. 67 § 2 k.k., art. 67 § 4 k.k., art. 73 § 1 k.k., art. 74 § 2 k.k., 95 § 2 k.k., art. 97 § 1 k.k., art. 98 k.k., art. 152 § 1 k.k.w., art. 159 § 1 k.k.w., art. 163 § 2 k.k.w. - Sąd może oddać skazanego pod dozór kuratora **lub osoby godnej zaufania, stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej, do której działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym.**

Wyżej wskazane kodeksy nie przewidują delegacji ustawowej do wydania przepisów wykonawczych zawierających wykaz stowarzyszeń, instytucji albo organizacji społecznych, do których działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym, które byłyby uprawnione do wyznaczania przedstawicieli do wykonywania czynności związanych ze sprawowaniem dozoru. **Decydować o takim uprawnieniu winna więc treść statutu danego stowarzyszenia, instytucji albo organizacji społecznej – a zwłaszcza określony w nim cel działania.** Pomocniczo w odnalezieniu odpowiedniej organizacji może pomóc wyszukiwarka internetowa organizacji pozarządowych dostępna pod adresem www.: <http://bazy.ngo.pl/>.

Pojęcie „osoby godnej zaufania” określa rozporządzenie wydane na podstawie art. 39 § 2 k.k.w. (zob. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 grudnia 2003 roku w sprawie szczegółowego zakresu i trybu uczestnictwa podmiotów w wykonywaniu kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych, a także społecznej kontroli nad ich wykonywaniem, Dz.U. z 2003 roku, Nr 211, poz. 2051; patrz w szczególności § 4 tegoż rozporządzenia).

Kodeks karny wykonawczy w art. 170 § 1 stanowi, że sprawowanie dozoru powierza się kuratorowi sądowemu tego sądu rejonowego, w okręgu którego środek ten jest lub ma być wykonywany. W § 2 tegoż przepisu wskazano, że sprawowanie dozoru może być powierzone także stowarzyszeniu, organizacji lub instytucji, do których działalności należy troska o wychowanie, zapobieganie demoralizacji lub pomoc skazanym, albo osobie godnej zaufania; **powierzenie dozoru następuje na ich wniosek lub za ich zgodą.**

Podstawowym zadaniem podmiotów wykonujących dozór jest pomoc w readaptacji społecznej skazanego, a kontrola ścisłego wykonywania przez skazanego nałożonych na niego obowiązków i poleceń ma na celu wychowawcze oddziaływanie i zapobieganie powrotowi do przestępstwa (art. 171 § 2 k.k.w.).

Stowarzyszenia, organizacje i instytucje, którym powierzono sprawowanie dozoru, obowiązane są w szczególności do:

- bezzwłocznego wyznaczenia przedstawiciela do wykonywania czynności związanych z dozorem oraz udzielania mu pomocy w prawidłowym ich wykonywaniu,
- utrzymywania, przez wyznaczonego przedstawiciela, niezbędnych kontaktów z sądem i sądowym kuratorem zawodowym,

- zapewnienia, aby wyznaczony przedstawiciel wykonywał prawidłowo powierzone mu czynności związane z dozorem oraz przedstawiał sądowi okresowe sprawozdania o zachowaniu się skazanego w okresie próby (art. 175 § 1 k.k.w.).

Szczegółowy sposób wykonywania obowiązków i uprawnień przez stowarzyszenia, organizacje, instytucje, którym powierzono sprawowanie dozoru określa Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych, Dz.U. z 2013 roku, poz. 335). W § 56 ust. 2 owego rozporządzenia wskazano, że do przedstawicieli stowarzyszeń, organizacji lub instytucji, którym powierzono sprawowanie dozoru, w zakresie praw i obowiązków tych podmiotów wynikających z Kodeksu karnego wykonawczego stosuje się przepisy tegoż rozporządzenia odnoszące się do kuratorów zawodowych.

W świetle przepisów Kodeksu karnego wykonawczego do wyznaczonego przez przedmiotowe stowarzyszenia, organizacje i instytucje przedstawiciela mają odpowiednie zastosowanie regulacje zwarte **w art. 172 k.k.w., art. 174 k.k.w. i art. 173 § 2 pkt 1-5, 7, 8 i 12 k.k.w.**, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 175 § 2 i 3 k.k.w.), co oznacza, że takowy przedstawiciel m.in.: obejmuje i sprawuje dozór w stosunku do skazanego lub sprawcy, składa do sądu wnioski np. o zarządzenie wykonania kary, której wykonanie warunkowo zawieszono, udziela skazanemu stosownej pomocy.

Prezes właściwego Sądu przyznaje stowarzyszeniu, organizacji lub instytucji, której powierzono sprawowanie dozoru, na wniosek ich przedstawiciela, miesięczny ryczałt z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym dozorem, płatny do 20 dnia każdego miesiąca następującego po miesiącu sprawowania dozoru. Ryczałt za sprawowanie jednego dozoru wynosi od 4% do 8% kwoty bazowej ustalonej dla sądowych kuratorów zawodowych na podstawie przepisów o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej (tak: art. 175a. § 1 i 2 k.k.w.).

Pracą osób godnych zaufania wykonujących dozór kieruje sądowy kurator zawodowy (art. 173 § 1 k.k.w.).

W § 56 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 lutego 2013 roku w sprawie sposobu wykonywania obowiązków i uprawnień przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych, Dz.U. z 2013 roku, poz. 335) wskazano, że do osób godnych zaufania, którym powierzono sprawowanie dozoru, w zakresie praw i obowiązków tych osób wynikających z Kodeksu karnego wykonawczego stosuje się przepisy rozporządzenia odnoszące się do kuratorów społecznych.

W świetle przepisów Kodeksu karnego wykonawczego do osoby godnej zaufania znajdują odpowiednie zastosowanie regulacje zwarte **w art. 174 k.k.w.** chyba, że ustawa stanowi inaczej (art. 175 § 2 k.k.w.), co oznacza, że do zakresu czynności takiej osoby należy m.in.: odwiedzanie osób, których dotyczy postępowanie, w miejscu ich zamieszkania lub pobytu, w tym również w zakładach karnych, oraz kontaktowanie się z ich rodziną, żądanie niezbędnych informacji i wyjaśnień od osób znajdujących się w okresie próby, objętych dozorem, współdziałanie z właściwymi stowarzyszeniami, organizacjami i instytucjami w zakresie poprawy warunków bytowych i zdrowotnych, zatrudnienia i szkolenia osób, których dotyczy postępowanie wykonawcze, współdziałanie z administracją zakładów karnych w zakresie odpowiedniego przygotowania skazanych do zwolnienia, udzielanie skazanym innej stosownej pomocy.